

ضایع میشود اگر چه این ترتیب برای مدارس ملیه بسیار کار سهل آسانی است (یعنی در صورت میل و اتفاق علماء) ولی بقدری مهم و بزرگ است که مؤسسین آن و اسم بزرگوارشانرا با هزار سلام و صلوة ذکر کنند.

گوهر یگانه این خیال مقدس را من بنده بحضور مبارک تقدیم کردم و بعقیده خودم در عالم انسانیت و اسلامیت دارای اجر جمیل خواهم بود حالا البته شرح و بسط و موشکافیها و ترتیب مفصل اینکار بزرگ بسته بمذاکرات و مجالس عدیده است چون این بنده اسباب ژلاتین و محررو میرزا ندارم و ضعف باصره ام مانع از تحریر زیاد است استدعا می‌کنم سواد این عریضه بنده را از لحاظ انور سایر آقایان بزرگوار هم که با حضرتعالی در این افکار عالیه متفق هستند بگذرانید زیاده سلامتی و عزت و اقباب و جود مبارک حضرتعالی و همه آقایان عظام را طالبم بنده دولتخواه وطن پرست ملت دوست ..... کم نامت

جمیعت طهران

دویست و ده هزار نفر

شهر طهران تا بحال دو دفعه سرشماری شده یکی در زمان ناصرالدین شاه و دیگری در پنج سال قبل.

سرشماری عهد ناصرالدین شاه در تاریخ ۱۲۶۲ شمسی بعمل آمده نفوس آنوقت تقریباً بالغ بر (۱۰۴۹۰) نفر میشده که بدینطریق تقسیم میشدند: (۴۴۷۷۲) ذکور، (۴۶۰۳۷) اناث و (۱۳۷۸۱) طفل شیرخوار علاوه بر آنها اگر تعداد کلیمی، زردشتی و ارمنی را نیز اضافه نمایم عدد کلی (۱۰۶۴۸۲) نفر بوده است.

چون این سرشماری مطابق اصول علمی بدست نیامده البته

چندان طرف اطمینان نیست ولی از نقطه نظر تاریخ احصائیه در ایران ذکر آن لازم بوده .

سر شماری دوم در ۱۳۰۱ شمسی در تحت سرپرستی بلدیہ کنونی واقع شد. گرچه بلدیہ هم نتوانست که در يك يادو روز - چنانکه در اروپا معمولست - تعداد کل نفوس شهر را تعیین نماید؛ معذک بواسطه اتخاذ اصولیکه تا اندازه علمی و صحیح بوده ، موفق شد که بمدت کمی کلیه اهالی را با تقریب بسیار نزدیک سرشماری و نتایج ذیل را بدست آورد جمعیت بلدی طهران (یعنی جمعیتی که کلیه عوارض بلدی و مالیات و غیره بآنها تعلق میگیرد) (۱۹۶۲۵۵ نفر) که از آنها (۹۵۸۵۴) نفر ذکورو (۱۰۰۴۰۱) اناث بوده . این عده (۴۵۱۳۴) خانواده تشکیل داده که در (۲۱۷۴۵) خانه سکنی داشتند ، از اینرودر هر خانه بطور متوسط ۹ نفر زندگی نموده و حد متوسط جمعیت هر خانواده بین چهار و پنج نفر است (۳ و ۴)

در ایران معمولست که رؤسای خانواده تقریباً به تنهایی متکمل معاش سایرین میباشند بنا بر این خوبست بدانیم تعداد رؤسای خانواده در این شهر چقدر بوده :

رؤسای خانواده ایکه جمعیشان از يك الی ۴ نفر است	۶۵۷ درصد
رؤسای خانواده ایکه جمعیشان از ۵ نفر بیلا است	۳۲٫۳
	۱۰۰٫۰

هر گاه عده افراد خانواده هارا حساب کنیم :

عده افراد فامیل های از يك الی ۴ نفر	۷۴۷۰۰ نفر
عده افراد فامیل های از ۵ نفر بیلا	۱۲۱۵۵۵ نفر
	۱۹۶۲۵۵

از عده افراد فامیل های اخیر (۱۲۱۵۵۵) نفر تقریباً (۱۵۰۰۰) نفر رؤسای خانواده را تشکیل میدهند و بقیه (۱۰۶۰۰۰ نفر) از قبل آنها زندگی مینمایند باین حساب هر رئیس خانواده

متکفل معاش ۷ نفر میباشد پس نباید متعجب بود که ایرانی با وجود تمام مشقات و مرارت‌هایی که در طی حیات روزمره متحمل میشود چرا کمر بلند نکرده و هیچوقت از راه مشروع با ثروت نمیشود. و نیز نباید تصور نمود که عدۀ ۷ نفر که بطور متوسط افراد خانواده اشخاص فوق الذکر را تشکیل میدهد تماماً اولاد شخصی او هستند زیرا در تمام طهران فقط (۴۶۶۴) خانواده هستند که عدۀ اولادشان بیش از پنج نفر است مابقی کمتر از پنج طفل دارند بطوری که اگر خانواده‌های بی اولاد را هم محسوب داریم هر خانواده روی هم دارای ۱۰۶ (یک یا دو) طفل میباشد. پس این افراد خانواده از چه قبیل مردمانی تشکیل یافته؟ این‌ها عبارتند از اقوام و اطرافیان و سایر طفیلی‌هایی که بعلت تربیت خانوادگی و یا بواسطه تنبلی و تن پروری و سایر جهات دیگر سربرار رؤسای خانواده شده و در نتیجه زحمات وی نسبت به آسایش و خوشی امرار معاش می‌نمایند. از این گذشته اگر تعداد دراویش و رمال و جادوگر و فال‌گیر و هارگیر و غیره را هم در نظر بگیریم که بطور «پارازیت» بجان بنده و سرکار افتاده با کمال بی‌خیالی خون ما را می‌مکند آنوقت معلوم خواهد شد که عدۀ اشخاصی که از قبل یک نفر کارکن زندگی میکنند شاید از ده نفر هم تجاوز کنند.

حال به بینیم جمعیت بلدی طهران (۱۹۶۲۵۵ نفر) بچه طریق

در طهران تقسیم شده اند بعبارة اخری ثقل جمعیت در نواحی مختلفه شهر کدامست : هر گاه تعداد جمعیت را در روی ده هزار متر مربع هر ناحیه حساب کنیم اعداد ذیل بدست خواهد آمد :

ناخیه ۱	ارک	۶۵،۱۰	نفر	ناحیه ۲	دولت	۶۷،۹۴	نفر
« ۳	حسن‌آباد	۳۰،۴۰	»	« ۴	سنگلج	۱۱۱،۲۰	»
« ۵	قنات‌آباد	۶۹،۰۷	»	« ۶	محمدیه	۷۷،۸۰	»
« ۷	شرق	۶۵،۷۸	»	« ۸	بازار	۲۰۵،۱۶	»

ناحیه ۹ عودلاجان ۲۱۲،۲۰ نفر ناحیه ۱۰ شهر نو ۹،۷۰ نفر و اگر تمام طهران را حساب کنیم در هر ده هزار متر مربع تقریباً ۸۰ نفر سکنی دارند، مطابق این اعداد معلوم میشود که عودلاجان بنسبت وسعت خود پیر جمعیت ترین ناحیه شهر پس از آن بازار و بعد سنکلیج است جمعیت شهرها را معمولاً بدو طبقه تقسیم میکنند: یک طبقه آنهایی هستند که کلیه عوارض بلدی و مالیات های دولتی و سایر حقوق اجتماعی بر آنها تعلق گرفته و نوع دیگر اشخاصی میباشد که از این ترتیبات و قیود معافند نفوس نوع اول را جمعیت بلدی و اشخاص طبقه دوم را جمعیت غیر عمومی مینامند. این دسته عبارتند از افراد نظام و اعضاء سفارتخانهها، فقرا و ایتماء متوقف در دارالمساکین وغیره. در طهران عده اخیر که علیحده سر شماری شده اند بالغ بر (۱۳۷۴۵) نفر کشته که اگر بجمعیت بلدی اضافه شود جمع کل نفوس طهران ۲۱۰،۰۰۰ نفر است

ما میل داشتیم که در همین جا مقاله خود را خاتمه دهیم اما شاید اشخاصی باشند که طهران را دارای یک کرور یا لا اقل ۳۰۰ هزار جمعیت بدانند و بدین مناسبت باحصائیه ما چندان معتمد و خوشین نباشند اما اگر بعد متوسط مصرف نان طهران مراجعه نمایند معلوم خواهد شد که احصائیه فوق از حقیقت دور نیست: حد متوسط یومیه مصرف نان طهران (۴۰۷۸۶) من میباشد بنا بر این اگر روی هم رفته مصرف نان یومیه افراد را از بزرگ و کوچک ۸ سیر فرض کنیم و با رعایت این نکته که اکثریت اهالی شهر را فقرا تشکیل میدهند و غالباً بغیر از نان خالی چیز دیگری صرف نمیکند کلیه نفوس بالغ بر ۲۰۳۹۳۳ نفر میشود این عده حد اکثر جمعیت شهر را نشان میدهد زیرا در این حساب افراد قشونی و اعضاء سفارتخانهها بجمع آمده در صورتی

که باحصائیه جمعیت بلدی شهر افراد مزبور علاوه نکر دیده است بنا براین
 عدہ (۲۱۰۶۰۰۰) که جمعیت کامل طهران را اعم از ایرانی و
 خارجه و قشونی و غیره نشان میدهد ما فوق عدہ نفوس شهر طهران
 محسوب میشود .

حبیب الله صحیحی
 (رئیس احصائیه بلدیہ طهران)

میرزا تقی خان امیر کبیر